

Remiss av EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) instämmer delvis i problembilden och ser ett behov av långsiktiga, effektiva och träffsäkra åtgärder för att skydda och säkerställa ekosystem och biologisk mångfald.

SKR ifrågasätter om den typ av legalt bindande och detaljerade mål som kommissionen föreslår verkligen är ett effektivt sätt att uppnå EU-målen om biologisk mångfald.

SKR bedömer att en stor del av landets kommuner kan komma att omfattas av kraven i artikel 6 och konstaterar att dessa kommuner sammantaget omfattar mycket stora grönområden redan idag. En procentuell ökning med 5% från nuvarande nivå kan mycket väl visa sig praktiskt omöjlig att genomföra samtidigt som nyttan avseende biologisk mångfald är oklar, särskilt som frågan om grönyrtornas kvalitet inte berörs av förslaget.

SKR anser att ökad detaljreglering från EU-nivån med bristande förankring i och förståelse för den lokala nivån är ett stort problem som utmanar det lokala handlingsutrymmet. Regeringen bör verka för att stärka den lokala nivåns inflytande i lagstiftningsprocesserna och värna det kommunala självstyret.

SKR anser att förslaget kommer att få betydande påverkan på kommunernas rådighet över mark- och vattenanvändningen, både direkt och indirekt. Förordningen skulle också få en negativ inverkan på det kommunala planansvaret och självstyret.

SKR anser, i det fall förslagen genomförs, att regeringen behöver säkerställa att den lokala nivån görs delaktig i framtagandet av den nationella restaureringsplanen liksom att nya eller utökade arbetsuppgifter finansieras i enlighet med finansieringsprincipen.

SKR avstyrker sammanfattningsvis förslaget och anser att det behöver arbetas om. Det finns behov av mer effektiva och träffsäkra åtgärder för att skydda den biologiska mångfalden. Lösningarna behöver utgå från lokala förutsättningar och behov och vara tillräckligt flexibla för att kunna tillämpas inom hela unionen.

Bakgrund till förslaget

Kommissionen framhåller i förslaget till förordning om restaurering av natur att förlusten av biologisk mångfald, såväl inom EU som internationellt, fortsätter i hög hastighet. Vidare framhålls att de frivilliga mål som unionen satt upp inte uppnåtts och att den nuvarande strategin för biologisk mångfald inte fungerar.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) instämmer delvis i problembilden och ser ett behov av långsiktiga, effektiva och träffsäkra åtgärder för att skydda och säkerställa ekosystem och biologisk mångfald. Ekosystemtjänsterna utgör en viktig grund för samhällsekonomin och är nödvändiga för att lösa klimatkrisen och åstadkomma en hållbar samhällsomställning.

Dagens samhällsutmaningar är många och komplexa och omfattar bl.a. klimatomställning och klimatanpassning, liksom ett ökat behov av att trygga livsmedel, energi och råvaruförsörjning i ett osäkert omvärldsläge. Dessa och övriga samhällsutmaningar kräver en helhetssyn och att avvägningar mellan potentiella målkonflikter görs på ett genomtänkt sätt. SKR efterlyser ett tydligare helhetsgrepp från kommissionen och att potentiella risker och målkonflikter på ett tydligare sätt synliggörs och beskrivs, exempelvis avseende förslagets påverkan på bioekonomin.

SKR konstaterar vidare att det pågår en stor mängd parallella processer och lagstiftningsarbeten inom EU som på olika sätt syftar till att hantera samhällsutmaningarna, inte minst inom miljöområdet. Detta innebär stora risker för dubbelreglering samtidigt som det skapar otydlighet och försvårar allmänhetens deltagande och insyn i processerna. SKR anser att ökad detaljreglering från EU-nivån med bristande förankring i och förståelse för den lokala nivån är ett stort problem som utmanar det lokala handlingsutrymmet. Regeringen bör verka för att stärka den lokala nivåns inflytande i lagstiftningsprocesserna och värna det kommunala självstyret.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Av Regeringskansliets faktapromemoria (2021/22:FPM114) framgår att förslaget bedöms kräva omfattande arbetsinsatser för många aktörer under lång tid framöver. Inte minst gäller detta kommunerna som berörs på flera olika sätt t.ex. genom sin fysiska planering, som bostadsbyggare och som markägare. Kommunerna kommer därför också beröras när det gäller insatser som handlar om uppföljning och rapportering.

SKR delar Regeringskansliets uppfattning att påverkan på kommuner, men även regioner, kommer att bli omfattande. SKR anser att förslaget kommer att få betydande påverkan på kommunernas rådighet över mark- och vattenanvändningen, både direkt och indirekt. Förordningen skulle också få en negativ inverkan på det kommunala planansvaret och självstyret.

Vidare bedömer SKR att förslaget kan få en betydande påverkan på andra sektorer såsom jord- och skogsbruket vilka har en mycket stor betydelse för näringslivet i många kommuner och regioner.

SKR anser att det är svårt att i detalj bedöma konsekvenserna av kommissionens förslag. Konsekvenserna för kommuner och regioner är också starkt beroende av hur den nationella restaureringsplanen utformas. I det fall förslagen genomförs behöver regeringen säkerställa att den lokala nivån görs delaktig i framtagandet av den nationella restaureringsplanen liksom att nya eller utökade arbetsuppgifter finansieras i enlighet med finansieringsprincipen.

Ineffektiv detaljreglering löser inte problemen

SKR ifrågasätter om den typ av legalt bindande och detaljerade mål som kommissionen föreslår verkligen är ett effektivt sätt att uppnå EU-målen om biologisk mångfald. Förslagen visar på en dålig förståelse för den svenska kontexten och kan i vissa fall vara omöjliga att genomföra samtidigt som nyttan av förslagen i vissa fall är oklar.

SKR vill i sammanhanget särskilt lyfta förslagen i artikel 6 som har en direkt påverkan på det kommunala planeringsansvaret genom bindande krav på urbana grönområden. I artikelns punkt 2 regleras att medlemsstaterna ska säkerställa att den sammanlagda arealen urbana grönområden i städer och i mindre städer och förorter ökar med minst 3% till 2040 och minst 5% till 2050. Ökningen ska ske från 2021 års nivå.

SKR bedömer att en stor del av landets kommuner kan komma att omfattas av kraven och konstaterar att dessa kommuner sammantaget omfattar mycket stora grönområden redan idag. En procentuell ökning med 5% från nuvarande nivå kan mycket väl visa sig praktiskt omöjlig att genomföra samtidigt som nyttan avseende biologisk mångfald är oklar, särskilt som frågan om grönytorernas kvalitet inte berörs av förslaget.

SKR avstyrker sammanfattningsvis förslaget och anser att det behöver arbetas om. Det finns behov av mer effektiva och träffsäkra åtgärder för att skydda den biologiska mångfalden. Lösningarna behöver utgå från lokala förutsättningar och behov och vara tillräckligt flexibla för att kunna tillämpas inom hela unionen. Den mest effektiva lösningen i Bryssel är inte nödvändigtvis den mest effektiva i Bjuv.

Sveriges Kommuner och Regioner

Peter Danielsson
Ordförande

*Särskilt yttrande lämnades av Vänsterpartiet, se **bilaga 1**.*

Styrelsen SKR
2022-10-28

Särskilt yttrande från Vänsterpartiet

EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur

Artkrisen är ett minst lika stort hot mot mänskligheten som klimatkrisen. Vi välkomnar därför att EU-kommissionen har lagt fram ett förslag som på EU nivå skulle kunna bidra till hejda artdöden och därmed den accelererande minskningen av biologisk mångfald. Sverige bör stödja förslaget och nu som ordförandeland visa på vikten av att vi tar frågan på största allvar och unisont agerar.

Stadsgrönskan har även i Sverige minskat i och med förtätningsprojekt och infrastrukturbyggnationer. Samtidigt vet vi genom såväl nationell som internationell forskning att stadsgrönskan levererar viktiga ekosystemtjänster som gör våra urbana miljöer mer resilienta gentemot klimatförändringarnas påverkan med värme och skyfall m.m. Den ger minskar såväl fysisk som psykisk ohälsa och minskar risken för förtidig död.

[https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196\(21\)00229-1/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196(21)00229-1/fulltext)

Att staten får ansvar för att säkerställa att den sammanlagda nationella arealen urbana grönområden i städer, mindre städer och förorter ökar anser vi mycket positivt dels genom mer areal men också fler träd i urbana miljöer. I en svensk kontext ser vi att det finns sätt att genomföra detta utan riskera det kommunala självstyret.

Vi har sett att frivilliga åtgärder inte varit tillräckliga för att hindra förlusten av biologisk mångfald utan det krävs nu tvingande åtgärder på medlemsstaterna för att restaurera Europas skadade landskap. Det är också tydligt behövs att vi agerar snabbt om vi inte ska riskera såväl jord- som skogsbrukets produktivitet. Europas framtida produktion av livsmedel och skogsråvara helt beroende av en säkrad biologisk mångfald.